

Christer Olsson

Sammanfattning av slutrapporten för Stockholms Ström den 31 januari 2008

Det framtida nätet

Utbyggnaden av stamnätet och de regionala ledningsnäten i Stockholmsområdet bildar historiska skikt och det är naturligt att det resulterande ledningsnät vi har idag inte är det optimala med hänsyn till ekonomi, teknik, miljö och markanvändning. Stamnätet i Stockholms omgivning består av ett förhållandevis finmaskigt 220 kV nät. Det maximala effektuttaget i Stockholmsområdet uppgår idag till cirka 1 500 MW. Med den belastningsnivån skulle ett glesare 400 kV nät användas i stället om nätet byggdes upp på nytt från grunden.

Vid utformningen av målnätet i Stockholms Ström har ambitionen varit att förändra nätet i riktning mot en mera optimal totallösning. Elnät uppbyggda med ringstrukturer ger robusta och driftsäkra lösningar. Grundtanken har därför varit att åstadkomma en 400 kV ring runt Stockholm som genom den höga kapaciteten skapar förutsättningar för att avveckla omkring 15 mil kraftledningar huvudsakligen för 220 kV. Projektet "CityLink", en 400 kV förbindelse med sträckningen Upplands Väsby-Danderyd-Skanstull-Högdalen-Västerhaninge, som sluter en 400 kV ring runt Stockholm är därför ryggraden i Stockholms Ströms målnät. Nya transformeringar 400/220 kV i Danderyd, Skanstull och Högdalen ersätter de avvecklade 220 kV ledningarna.

Finansiering

Den enskilt största frågan i projektet Stockholms Ström är målnätets finansiering. Företagsekonomiskt och med hänsyn till reglerna för nätverksamhet är det inte möjligt för berörda nätföretag att helt finansiera den nya nätstrukturen. Bedömningen i delrapporten för Stockholms Ström i oktober 2005 var att nätföretagen kunde finansiera omkring en tredjedel av den då beräknade totala kostnaden på cirka 3 300 Mkr. Andelen motsvarar de investeringar som nätföretagen skulle behöva göra i den befintliga nätstrukturen för att klara den framtida elbelastningen och för att bibehålla och förbättra leveranssäkerheten. I delrapporten presenterades en grov beräkning av markvärdet i de ledningsgator som planerades bli frilagda genom den planerade omstruktureringen av elnäten. Kalkylerna visade att det tidigare beräknade markvärdet (ca 2 200 Mkr)

motsvarande de återstående två tredjedelarna för att projektet skulle vara helt finansierat samhällsekonomiskt sett.

I slutrapporten har investeringskalkylen reviderats. Anläggningskostnaden beräknas nu till 4 630 Mkr med ett nuvärde av 3 520 Mkr. En noggrann inventering och värdering av de frilagda ledningsgatorna har genomförts. För varje delsträcka har markanvändningsförslag tagits fram och värderats. Nuvärdet av den exploateringsbara marken i ledningsgatorna uppgår nu till ca 3 325 Mkr, vilket är högre än det värde som redovisades i delrapporten. Investeringskalkylen, som gjorts som en nuvärdeskalkyl med den reala ränta 5 %, sammanfattas nedan:

Anläggningskostnader	-3 520 Mkr
Värdet av lägre nätförluster	222 Mkr
Värdet av ökad leveranssäkerhet	979 Mkr
Markvärde	3 325 Mkr

Netto nuvärde	1 006 Mkr

Trots att den totala kostnaden för målnätet nu beräknas uppgå till drygt 4 600 Mkr kvarstår bedömningen att projektet är samhällsekonomiskt riktigt att genomföra. Det beror på att den exploateringsbara marken i de frilagda ledningsgatorna har ett högre värde än vad som beräknats tidigare. Den beräknade kostnaden är sålunda lägre än de beräknade nyttovärdena. Utöver värdet av den exploateringsbara marken uppstår fördelar i form av nya grönmarksvärden och borttagen miljöpåverkan från kraftledning.

Förhandlingar har påbörjats med berörda kommuner. Grundtanken är att kommunerna ska bidra till finansieringen av målnätet i proportion till hur stor nytta i form av exploateringsbar mark som uppstår i respektive kommun. Under år 2008 kommer förhandlingarna med berörda kommuner att fortsätta. Det finns naturligtvis olika uppfattningar om vilket värde den frilagda marken har, men det är inte otänkbart att en uppgörelse kan träffas på en nivå som är acceptabel för såväl nätägarna som kommunerna. Inriktningen är att en preliminär överenskommelse ska föreligga före slutet av år 2008.

Om den kommunala medfinansieringen blir otillräcklig kommer målnätet endast att genomföras till de delar som ligger inom nätägarnas normala ansvar vad gäller drift- och leveranssäkerhet.

Det framstår som angeläget att den samhällsekonomiskt motiverade omstruktureringen av elnäten kan genomföras. Berörda aktörer måste därför på ett aktivt och kreativt sätt försöka lösa finansieringsfrågan.

Om projektet inte genomföres nu torde det dröja länge innan en motsvarande omstrukturering kan påbörjas. Den nuvarande nätstrukturen kommer i så fall

att konserveras och de markanvändningskonflikter och intrångsproblem som funnits under lång tid kommer i huvudsak att bestå.

Tillstånd

Inledningsvis analyserar utredningen ellagens regler om nätkoncession och undersöker möjligheten att genomföra en övergripande prövning av hela projektet med ellagens nuvarande regler som utgångspunkt. Sedan man konstaterat att ellagen inte innehåller några regler som är utformade för att genomföra en övergripande prövning av projektet har utredningen undersökt förutsättningarna för en övergripande prövning av projektet enligt 17 kap miljöbalken. Utredningen har också övervägt behovet av eventuella ändringar i det nuvarande regelverket för tillståndsprövningar. Slutligen har utredningen undersökt på vilket sätt man vid ett sedvanligt prövningsförfarande av varje enskilt ledningsprojekt enligt nuvarande regler i ellagen kan åstadkomma bästa möjliga förutsättningar för ett genomförande av hela projektet.

Slutsatsen är att prövningen av Stockholms Ström bör genomföras enligt följande upplägg:

- En strategisk miljökonsekvensbeskrivning (SMB) upprättas som innehåller en övergripande beskrivning av hela projektet och dess miljökonsekvenser.
- Berörda ledningsägare (Fortum Distribution AB, Vattenfall Eldistribution AB och Svenska Kraftnät) ger in en gemensam ansökan som innehåller samtliga ledningar i projektet med tidplan för när kompletterande ansökan kommer att inges för respektive ledning

Det är angeläget att berörda aktörer verkar för att en prövning enligt denna modell kan komma till stånd. Risken är annars att en utdragen tillståndsprövning äventyrar genomförandet av projektet.